

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa J. K. i S. K.
przeciwko Bankowi Spółdzielczemu w P.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, ewentualnie o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 marca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 lipca 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje r. pr. A. K. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł powiększoną o należny od czynności tego rodzaju podatek od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powodowie J. i S. K. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 25 lipca 2018 r. oddalającego ich apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 23 września 2016 r., którym oddalone zostało w

całości ich powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego ewentualnie o zapłatę. Powodowie wystąpili z tym powództwem przeciwko Bankowi Spółdzielczemu w P. , a wskazywanym przez nich tytułem wykonawczym był bankowy tytuł egzekucyjny Nr (...) z dnia 26 marca 2009 r. zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 października 2009 r. (sygn. akt VII Co (...)). Żądanie ewentualne obejmowało powództwo o zasądzenie od pozwanego kwoty 27 811,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi, wyegzekwowanej przez pozwanego w postępowaniu egzekucyjnym (sygn. akt KM (...)).

Sąd Okręgowy ustalił, że podstawą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego było zadłużenie kredytowe wynikające z umowy zawartej w dniu 20 kwietnia 2006 r. pomiędzy pozwanym a córką powodów M. K. B. . Na podstawie tej umowy kredytobiorczyni uzyskała kredyt w wysokości 1.445.000 zł na warunkach preferencyjnych dla młodych rolników. Po udzieleniu kredytu, w 2008 r. okazało się, że kredyt nie został przez córkę powodów wykorzystany zgodnie w warunkami preferencyjnej umowy kredytowej, wobec czego doszło do zmiany jego kwalifikacji na kredyt komercyjny, przy czym warunkiem zmiany było ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia poprzez przystąpienie do długu kredytowego powodów. W dniu 17 grudnia 2008 r. córka powodów zawarła z pozwanym aneks nr 4 do umowy kredytu, zmieniający tę umowę przez ustanowienie obowiązku jego dodatkowego zabezpieczenia przystąpieniem do długu kredytowego powodów, a także w zakresie oprocentowania kredytu, warunków jego wypowiedzenia oraz poddania się kredytobiorcy dobrowolnie egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego co do wszelkich roszczeń banku wynikających ze zmienionej umowy. W tym samym dniu powodowie zawarli ze swoją córką umowę o przystąpieniu do długu kredytowego, w której znajdowało się odwołanie do umowy kredytu inwestycyjnego z dnia 20 kwietnia 2006 r. i aneksu Nr 4 z dnia 17 grudnia 2008 r., a także wyjaśnienie, że powodowie przystępują do długu kredytowego w celu zabezpieczenia zwrotności kredytu oraz postanowienie, że przystępujący będą wobec Banku odpowiadać jak kredytobiorca (§ 3) i solidarnie z kredytobiorcą (§ 4). Pod umową pozwany bank złożył oświadczenie w imieniu własnym i w imieniu i na rzecz [...] Banku [...] S.A. w P., że wyraża zgodę na

przystąpienie przez obu powodów do długu M. K. B. . Jednocześnie powodowie podpisali oświadczenie, w którym wskazali, że na mocy umowy Nr (...) z dnia 20 kwietnia 2006 r. i aneksu Nr 4 z dnia 17 grudnia 2008 r. zawartych z Bankiem Spółdzielczym w P. działającym w imieniu własnym oraz w imieniu i na rzecz [...] Banku [...] S.A. z siedzibą w P., na podstawie pełnomocnictwa Nr (...) z dnia 1 czerwca 2007 r., został udzielony kredyt inwestycyjny, oraz że poddają się dobrowolnie egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego co do wszelkich roszczeń pozwanego Banku wynikających z powołanej w tym dokumencie umowy kredytowej wraz z aneksem. Wobec nieregulowania należności z umowy kredytu, kredyt ten został wypowiedziany w lutym 2009 r. W dniu 26 marca 2009 r. pozwany Bank Spółdzielczy w P. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny Nr (...), stwierdzając w nim, że w jego księgach na dzień 26 marca 2009 r. figuruje wymagalne zadłużenie M. K. B. , W.B. , S. K. oraz J. K. z tytułu kredytu udzielonego na podstawie umowy Nr (...) z dnia 20 kwietnia 2006 r. o kredyt preferencyjny w kwocie 458 913,76 zł. Postanowieniem z dnia 19 października 2009 r. wydanym w sprawie sygn. akt VII Co (...0 Sąd Rejonowy w G. nadał bankowemu tytułowi egzekucyjnemu Nr (...) z dnia 26 marca 2009 r. klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikom S. K. , J. K. co do świadczenia pieniężnego objętego tym tytułem - z ograniczeniem egzekucji do kwoty 1 206 000 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo w niniejszej sprawie oparte było na podstawie z art. 840 § 1 k.p.c. Powodowie zarzucali w pozwie, że nie istniała podstawa do wystawienia przeciwko nim bankowego tytułu egzekucyjnego, ponieważ nie byli stroną żadnej czynności bankowej dokonanej z pozwanym; że nie przystąpili do długu, ani też nie udzielili żadnego zabezpieczenia. Zaprzeczali by podpisali umowę o przystąpieniu do długu kredytowego, zarzucili też pozwanemu wprowadzenie ich w błąd co do podpisanych dokumentów, które miały jedynie dotyczyć ich zgody na przetwarzanie danych osobowych. Sąd Okręgowy ustalił, że postępowanie dowodowe nie dostarczyło podstaw faktycznych tak uzasadnionego powództwa, przeciwnie dowody wskazywały na udzielenie przez powodów dodatkowego zabezpieczenia kredytu udzielonego ich córce przez przystąpienie do długu i złożenie oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego. Przyjął, że w tych okolicznościach

zachodziły podstawy uprawniające pozwanego do wystawienia przeciwko powodom bankowego tytułu egzekucyjnego, gdyż byli dłużnikami kredytowymi, a udzielanie kredytów należy do czynności bankowych w rozumieniu art. 5 ust. 1 pr. bank. Przystąpienia do długu Sąd nie uznał za czynność naruszającą art. 353¹ k.c. ani za nadużycie prawa (art. 5 k.c.). Nie dopatrywał się też podstaw do zakwestionowania tej czynności z powodu niezwyfikowania przez pozwanego zdolności kredytowej powodów.

W toku postępowania powodowie podnieśli szereg dalszych zarzutów na uzasadnienie powództwa – zakwestionowali wysokość zadłużenia i jego oprocentowanie, powołali się też na wpływ na rozmiar długu wobec pozwanego zawarcia umowy kredytowej z konsorcjum bankowym, w którym poza pozwanym uczestniczył jeszcze [...]. S.A. w P. i zgłosili wnioski dowodowe w celu wykazania nowych zarzutów, jednak Sąd Okręgowy oddalił te wnioski i nie rozpoznał nowych zarzutów, uznając je za spóźnione z uwagi na upływ terminu prekluzyjnego przewidzianego w art. 843 § 3 k.p.c.

Sąd Apelacyjny, rozpatrujący sprawę na skutek apelacji powodów zaakceptował ustalenia i wnioski prawne Sądu pierwszej instancji, w tym stanowisko, zgodnie z którym w świetle art. 5 ust. 1 pr. bankowego dopuszczalnym było wydanie bankowego tytułu wykonawczego wobec powodów jako dłużników dodatkowych. W skardze kasacyjnej, opartej na obydwu podstawach z art. 398³ k.p.c. powodowie zarzucili naruszenie przepisów postępowania - art. 843 § 3 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i 382 k.p.c., naruszenie art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego - art. 97 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 -2 oraz 96 ust. 1 i 2 oraz 98 ust. 1 pr. bank w brzmieniu obowiązującym w dniu 17 grudnia 2008 r.; art. 65 § 1 oraz § 2 k.c. w zw. z art. 367 § 1 k.c. i w zw. art. 69 ust. 1 pr. bank. w brzmieniu obowiązującym w dniu 17 grudnia 2008 r. i w zw. z treścią „Umowy o przystąpienie do długu kredytowego”; art. 98 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1-2 oraz art. 73 ust. 1-3, 96 ust. 1 i 2 oraz 97 ust. 1 i 2 pr. bank. w brzmieniu obowiązującym w dacie 17 grudnia 2008 r., w konsekwencji naruszenie przepisu art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.

We wnioskach domagali się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia na ich rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu, a także przyznania ze Skarbu Państwa na rzecz ich pełnomocnika wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnili potrzebę rozpatrzenia ich skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wymagającego jednocześnie wykładni uchylonego przepisu art. 97 ust. 1 pr. bank., gdyż ich zdaniem budzi on poważne wątpliwości co do tego, czy normą swą obejmuje również osoby, które w wyniku czynności dokonanej po zawarciu umowy kredytu, przystąpiły do niego w charakterze dłużników solidarnych z kredytobiorcą poprzez czynność której bank nie był stroną.

Oczywistą zasadność skargi skarżący uzasadnili dokonaniem przez Sąd Apelacyjny w (...) „naruszeń szeregu przepisów prawa procesowego i materialnego, zwłaszcza zaś art. 73 ust. 1-3 oraz art. 96 - 98 ustawy - Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie 17 grudnia 2008 roku, art. 843 § 3 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i 382 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie lub nierozpoznanie przez Sąd II instancji

zarzutów apelacji, art. 65 § 1 oraz § 2 k.c. w zw. z art. 367 § 1 k.c. i w zw. art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo Bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie 17 grudnia 2008 roku i w zw. z treścią „Umowy o przystąpienie do długu kredytowego” poprzez ich błędną wykładnię i niezastosowanie”. Wskazali, iż naruszenia powyższe doprowadziły do sytuacji, w której Sąd Apelacyjny nieprawidłowo ustalił, iż skarżący są dłużnikami pozwanego, który był uprawniony do wystawienia przeciwko nim bankowego tytułu egzekucyjnego, i że nie zachodzą przesłanki do pozbawienia wykonalności powstałego z niego tytułu wykonawczego.

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności, a także na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Musi też rzeczywiście występować w sprawie jako problem, którego rozwiązanie jest konieczne do wydania w niej orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym.

Z kolei skuteczne powołanie się przez skarżącego na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Konieczne jest wyjaśnienie, na czym polegają dostrzeżone wątpliwości i wykazanie, że wątpliwości te są rzeczywiste i poważne, a jeżeli stosowanie tych przepisów spowodowało już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2018 r., I CSK 19/18, LEX nr 2507107).

Wskazane przez skarżącego zagadnienie prawne nie spełnia tych wymagań. Skarżący połączył dwie odrębne przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ponadto zagadnienie, które przedstawił było już wcześniej przedmiotem analizy Sądu Najwyższego. Umowa przystąpienia do długu jest

czynnością bankową, stanowiącą szczególne zabezpieczenie wierzytelności i uprawnia bank do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego również w stosunku do przystępujących do długu współdłużników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CSK 302/07, OSNC-ZD 2009, nr 2, poz. 37.). Brzmienie art. 97 ust. 1 pr. bank. obowiązujące w dniu zawarcia przez powodów umowy przystąpienia do długu i złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wskazywało jako osoby - przeciwko którym może się toczyć na podstawie takiego tytułu egzekucja - nie tylko osobę, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej, ale także osobę, która jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji, gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia. Problem przedstawiony przez skarżących w ramach podstaw z art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. został więc już należycie wyłożony i przeanalizowany orzecniczo, a także opracowany naukowo, ponadto potrzeba dalszej analizy byłaby wątpliwa także z uwagi na nieobowiązki wskazanego przepisu od ponad czterech lat.

Z kolei oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - jednoznacznie wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący powinien unaocznic tę oczywistość, jednak wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Nie może więc powoływać się na wadliwość ustaleń faktycznych, ani opierać na innych faktach stanowiące podstawę rozstrzygnięcia (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Argumentacja powodów w zakresie tej przesłanki również nie jest przekonująca. Twierdzenia mające wskazywać na rażące uchybienie przepisom procesowym sprowadzają się do kwestionowania przyjętego przez obydwa Sądy rozumienia ograniczeń przewidzianych w art. 843 § 3 k.p.c., gdyż konsekwencją zastosowania tego przepisu była odmowa prowadzenia dowodów i dokonywania dalszych ustaleń faktycznych. Jednak przyjęta w sprawie interpretacja powołanego przepisu nie

narusza ukształtowanej od lat jego wykładni (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2005 r., III CK 504/04, niepubl.). Powodowie nie przedstawili obiektywnych powodów, które pozbawiły ich możliwości zgłoszenia później podniesionych zarzutów już w chwili wytaczania powództwa, skoro dotyczyły one okoliczności istniejących od chwili udzielenia zabezpieczenia przez powodów. W rezultacie nie ma podstaw do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Skoro więc powołane przez skarżących przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiły, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne powody uzasadniające rozpatrzenie skargi, przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., należało odmówić przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Wynagrodzenie pełnomocnika powodów udzielającego im pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym uzasadnia § 2, § 4 ust 1 i 3, § 8 pkt 7, § 16 ust 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).

jw